

Oslo kommune
Bystyrets sekretariat

Kommunal- og regionaldepartementet
Kommunalavdelingen
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Dato: 23.06.2006

Deres ref:
Saksnr 06/532

Vår ref (saksnr):
200600674-3

Saksbeh:
Siri Dolven, 23461272

Arkivkode:
022.0

**HØRINGSUTTALELSE - RAPPORT H-2185 OM "ELEKTRONISK
STEMMEGIVNING - UTFORDRINGER OG MULIGHETER"**

Valgstyret i Oslo behandlet i møte 20. juni 2006 sak 17 "Høring – rapport H 2185 Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter".

Valgstyret fattet følgende vedtak:

"Oslo valgstyre slutter seg til arbeidsgruppens konklusjoner."

Utskrift av saken følger vedlagt.

Med hilsen

Asbjørn Ausland
kontorsjef

Siri Dolven
spesialkonsulent

Til: Valgstyret

Dato: 08.06.2006

Fra: Direktøren

Saksbeh.:

Telefon:

HØRING - RAPPORT H-2185 ELEKTRONISK STEMMEGIVNING - UTFORDRINGER OG MULIGHETER

Saken gjelder:

Kommunal- og regionaldepartementet satte i juni 2004 ned en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å vurdere om, og eventuelt hvordan det bør innføres muligheter for å avgi stemme elektronisk ved politiske valg. Arbeidsgruppen overleverte sin utredning i rapporten "Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter" 8. februar 2006. Departementet har i brev datert 13. mars 2006 sendt rapporten på høring, med høringsfrist 30. september 2006.

Arbeidsgruppens anbefalinger

I rapporten diskuterer arbeidsgruppen om det bør innføres elektronisk stemmegivning i Norge, og eventuelt hvordan dette bør gjøres. Arbeidsgruppen konkluderer med at elektronisk stemmegivning i valglokalene ikke er aktuelt da dette er for kostbart. Elektronisk stemmegivning hjemme er heller ikke aktuelt på nåværende tidspunkt på grunn av usikker teknologi, men arbeidsgruppen konkluderer med at elektronisk stemmegivning hjemmefra kan innføres på sikt da dette vil gjøre tilgjengeligheten bedre, samt at kostnadene ved valggjennomføringen vil reduseres. Inntil elektronisk stemmegivning kan innføres, må det gjennomføres systematiske forsøk.

Spørsmålene er vurdert ut fra demokratiske, juridiske, tekniske og økonomisk-administrative hensyn. Arbeidsgruppens diskusjoner er strukturert i forhold til tre sentrale dimensjoner for hvordan velgerne avgir stemme:

1.

Et viktig skille går mellom tradisjonell papirstemmegivning og elektronisk stemmegivning.

2.

Et annet skille går mellom stemmegivning i valglokaler under kontroll av valgfunksjonærer (såkalte kontrollerte omgivelser) og stemmegivning utenfor valglokalene (såkalte ukontrollerte omgivelser).

3.

Et tredje skille har å gjøre med tidspunkt for stemmegivningen, der det skilles mellom forhåndsstemmegivning før valget (i rapporten kalt fase 1) eller på valget (i rapporten kalt fase 2).

Demokratiske prinsipper og legitimitet

Prinsippet om hemmelig valg vil være vanskelig å ivareta ved stemmegivning elektronisk eller pr brev utenfor et offisielt valglokale. Tillates elektronisk stemmegivning på valgdagen kommer dette i strid med prinsippet om å gi alle velgere mulighet for hemmelig stemmegivning.

Arbeidsgruppen legger derfor følgende premisser til grunn for en tilfredsstillende teknisk løsning:

1) Valg skal fortsatt gjennomføres i to faser, med en periode for forhåndsstemmegivning og et valgting, 2) Elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser er kun aktuelt i perioden for forhåndsstemmegivning. Arbeidsgruppen peker på at velgere selvsagt kan være utsatt for utilbørlig påvirkning selv om stemmegivningen foregår i ukontrollerte omgivelser i fase 1. Kjøp og salg av stemmer utgjør også et faremoment. For å kunne møte denne type problemer foreslås det at et system med angremulighet innføres for velgere som stemmer elektronisk i fase 1. Det vil være den sist avgitte stemmen som vil være tellende, de øvrige forkastes.

Juridiske hensyn

Arbeidsgruppen har vurdert både nasjonal og internasjonal lovgivning som har betydning for elektronisk stemmegivning og hvilke krav som settes til et regelverk for slik stemmegivning. Spesielt viktig er Europarådets anbefaling om standarder for elektronisk stemmegivning. Dagens lovgivning åpner ikke for elektronisk stemmegivning, den er basert på at velgeren skal benytte vanlige stemmesedler i offisielle valglokaler. Valglovgivningen må endres dersom det skal gjennomføres elektronisk stemmegivning. Inntil dette skjer er det anledning til å gjennomføre forsøk der det utformes regler i egen forskrift.

Økonomisk-administrative hensyn

Det brukes i dag store ressurser på å gjennomføre valg i Norge. Det må fra et kommunalt ståsted være en forutsetning at bruk av moderne teknologi reduserer kostnadene. Elektronisk stemmegivning vil ha flere administrative fordeler – presisjonen på valgoppgjøret vil bli bedre og endelige resultater vil foreligge raskere. Elektronisk stemmegivning i kontrollerte omgivelser vil utløse økte kostnader. Det er først ved elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser at det på sikt kan forventes å oppnå økonomiske besparelser. Forsøksvirksomhet vil innebære at den administrative gjennomføringen kompliseres og at ressursbruken øker. Arbeidsgruppen anbefaler derfor at forsøksvirksomheten ikke bare styres fra sentralt hold, men at den også forutsetter statlig finansiering.

Teknologiske utfordringer og mulige løsninger

Teknologisk er det to hovedutfordringer i forbindelse med elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser: dels å vite hvem velgeren er, og dels å kunne registrere, overføre og telle velgerens stemme på en sikker måte. Identifisering og autentisering av velgeren kan gjøres enten ved noe velgerne har (for eksempel et smartkort), noe velgeren vet (for eksempel en PIN-kode) eller noe velgeren er (fysisk egenskap, fingeravtrykk eller retinamønster). Når det gjelder registrering og overføring av velgerens stemme gir ikke dagens teknologi brukt i ukontrollerte omgivelser tilstrekkelig sikkerhet, men det er grunn til å tro at det vil komme sikre løsninger på markedet etter hvert. Arbeidsgruppen foreslår at elektroniske stemmer avgitt i ukontrollerte omgivelser skal kunne trekkes tilbake, enten ved ny elektronisk stemme eller ved stemmegivning på valgtinget

Kontroll og godkjenning

For å sikre at de tekniske løsningene i et system for elektronisk valg er trygge og at velgerne har tillitt til systemet, anbefaler arbeidsgruppen at valgmyndigheten utpeker en uavhengig instans som skal kontrollere at systemene er i orden og at de nødvendige forhåndsregler med hensyn til sikkerhet er tatt hos leverandørene. Det bør også gjennomføres en forhåndsgodkjenning av

prosedyrer og rutiner leverandører av valgløsninger skal følge for å sikre valgløsningen. Ansvarlig for å godkjenne leverandørene er akkrediterte sertifiseringsorganer. Valgmyndighetene skal kun benytte leverandører som er godkjent på de kritiske delene av løsningen for elektronisk valg. Den anbefalte løsningen vil medføre en delvis overgang fra lekmannskontroll til profesjonell kontroll.

Langsiktige mål og offensiv satsing

Åpnes det for elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser, er det en ufravikelig forutsetning at det legges til grunn strenge krav til sikkerhet, og at det skjer på en måte som ikke svekker velgernes tillit til systemet. Arbeidsgruppen vil ikke anbefale elektronisk stemmegivning i fullskala nå. Det må være en langsiktig målsetning. Det kan tenkes at det kan oppstå et betydelig press på å innføre elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser, blant annet som følge av at IKT tas i bruk på stadig nye områder. Arbeidsgruppen ser på det som meget viktig at elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser ikke blir innført uten forutgående utprøving, og understreker derfor behovet for en offensiv satsing fra myndighetenes side. Av den grunn bør det så snart som mulig igangsettes planmessige forsøk og systematisk evaluering. Formålet med forsøkene vil være tosidig: dels utprøving av tekniske løsninger, dels bygging av tillit til elektronisk stemmegivning blant velgerne.

Sentralt ansvar og godkjenningsordning

Før det settes i gang forsøk med elektronisk stemmegivning, bør det etableres en egen prosjektgruppe som har overordnet ansvar for planlegging, gjennomføring og evaluering av forsøksvirksomheten. Det må også etableres et sentralt godkjenningsregime for kravspesifikasjoner, inkludert overvåking, kontroll og gjennomføring, godkjenning av virksomheter som skal drive sertifisering, prosedyrer og rutiner for leverandører samt teknisk utstyr og løsninger. Innføres elektronisk stemmegivning som en ordinær del av valget, peker arbeidsgruppen på at en del av prosjektgruppens oppgaver vil ha langsiktig og til dels varig karakter. Dette aktualiserer spørsmålet om en sentral valgkommisjon som kan tilføres andre oppgaver knyttet til planlegging og gjennomføring av valg.

Direktøren anbefaler at valgstyret slutter seg til arbeidsgruppens anbefalinger og konklusjoner. Direktøren er av den oppfatning at Oslo kommune i kraft av sin størrelse med tilgang til kompetanse og erfaring bør ha gode forutsetninger for å kunne bidra i forbindelse med forsøksvirksomhet. En eventuell forespørsel om deltakelse i forsøk med elektronisk stemmegivning vil bli forelagt valgstyret til vurdering. Det forutsettes at merutgifter kommunen påføres som følge av å være forsøkskommune dekkes i sin helhet av staten. Det trekkes også fram at det er positivt at flere oppgaver knyttet til planlegging og gjennomføring av valg kan vurderes å overføres til sentralt hold, blant annet et statlig ansvar for manntallet.

Direktøren anbefaler at valgstyret fatter følgende vedtak:

Oslo valgstyre slutter seg til arbeidsgruppens konklusjoner.

Trykte vedlegg:

- ./ 1. Arbeidsgruppens mandat og sammensetning s. 9-10
- ./ 2. Arbeidsgruppens anbefalinger s. 11-16